

JAARVERSLAG 2022

Bibliotheek West-Brabant

> Inleiding

Beste lezer,

Iedereen is welkom in de bibliotheek. Het is een plek waar je jezelf kunt zijn, elkaar kunt ontmoeten en je jezelf kunt ontwikkelen. Hier heeft elke bezoeker zijn of haar eigen verhaal. De bibliotheek is een ontmoetingsplek die voor iedereen wat te bieden heeft; boeken, cursussen, workshops en nog veel meer. Met een focus op leesbevordering, digitale geletterdheid, informeren en het aanleren van basisvaardigheden zoals het omgaan met de computer of het leren van de Nederlandse taal. En die ontwikkeling bieden we gratis aan, voor alle inwoners van West-Brabant.

Het verhaal van...

Bij de Bibliotheek West-Brabant ondersteunen en stimuleren we mensen in hun ontwikkeling en bouwen we samen aan een betere samenleving. En lukt dat dan ook? Daarover laten we in Het verhaal van... bezoekers, betrokken samenwerkingspartners en enthousiaste deelnemers aan een activiteit over vertellen. Persoonlijke en (opr)echte verhalen van mensen over hun ervaringen in de bibliotheek.

Neem bijvoorbeeld Malú. Zij komt oorspronkelijk uit Mexico en deelt wat een paar uurtjes per week **Nederlands oefenen** bij de Taaloefengroep haar oplevert. Rachel uit Steenbergem bezoekt de bibliotheek juist om **nieuwe mensen te ontmoeten** en **ervaringen te delen** over het opvoeden van haar jonge kinderen tijdens de PeuterParade. Rein, die lijdt aan dementie, vertelt over zijn positieve ervaringen met de **Belevenistafel in het Geheugenhuis** in de bibliotheek in Roosendaal. Rapper Kenny Anders rapt er, samen met deelnemers aan onze Taaloefengroepen enthousiast op los om op eigentijdse wijze **aandacht te vragen voor laaggeletterdheid**. En dat blijft nodig, want in West-Brabant heeft 11% van de inwoners moeite met lezen, schrijven en/of de computer.

Sharona Malfait vertelt over het **toenemende belang** van de **Informatiepunten Digitale Overheid**. In steeds meer van onze bibliotheken zijn deze IDO's toegankelijk voor burgers. Ook met het programma de **Bibliotheek op school** heeft de bibliotheek een faciliterende rol. Juf Mirian werkt op Daltonschool De Vindplaats in Schijf en vertelt dat het **vergroten van de leesmotivatie en woordenschat** van groot belang is voor de ontwikkeling en toekomstmogelijkheden van kinderen. Daar kun je dus niet vroeg genoeg mee beginnen.

Lees hier alle persoonlijke verhalen >

Investerings vergroten de zelfredzaamheid van inwoners

De Bibliotheek West-Brabant draagt op veel manieren bij aan de zelfredzaamheid van de inwoners van West-Brabant. We kunnen deze actieve participatie van inwoners alleen vergroten in samenwerking met de gemeente en betrokken partners. Want alleen ga je misschien sneller, maar samen kom je verder.

Met vriendelijke groet,

Roos Herman

Directeur/bestuurder

› Inhoudsopgave

Inleiding	2
Over Bibliotheek West-Brabant	5
Effectmeting	8
Nieuwe cao	9
Vrijwilligers	10
Huiskamer functie	11
Maatschappelijke opgaven	12
Leesbevordering	15
Basisvaardigheden	18
Informereren	21
Digitale geletterdheid	27
Leden Bibliotheek West-Brabant	29

> Leeswijzer

Voor je ligt het jaarverslag 2022 van de Bibliotheek West-Brabant, waarin we je meenemen in het verhaal van de bibliotheek. We laten zien voor welke maatschappelijke opgaven we ons vol inzetten en welke doelen en resultaten we nastreven. Alle medewerkers en vrijwilligers van de Bibliotheek West-Brabant hebben daar keihard aan gewerkt. Aan ambitie en enthousiasme is er geen gebrek. De organisatie is volop in beweging en aan het doorontwikkelen. Programmering, diensten en producten zetten we zoveel mogelijk organisatiebreed in. De weergave hiervan is terug te vinden in het algemene gedeelte van het verslag, waar mogelijk lokaal doorvertaald. Tegelijkertijd blijft er ook ruimte en aandacht voor lokale initiatieven en samenwerking, die in dit jaarverslag te vinden zijn op de gemeente specifieke pagina's.

Corona

In 2021 zijn de bibliotheken door de regering als essentieel benoemd. Door de sluitingen tijdens corona in 2021 werd beter zichtbaar welke belangrijke rol bibliotheken in het leven van mensen spelen. De politiek heeft hierop geanticipeerd en de bibliotheken als essentiële dienstverlening benoemd. In december 2021 konden we tijdens de lockdown openblijven. In februari 22 werden de coronamaatregelen versoepeld en vielen de mondkapjes en de verplichte 1.5 meter weg. Op 15 maart 2022 heeft het kabinet besloten om het thuiswerkadvies (maximaal de helft van de werktijd op kantoor) in te trekken, waarmee een einde kwam aan de coronamaatregelen. Met enorm veel flexibiliteit, expertise en enthousiasme is alles op alles gezet om na de moeilijke coronaperiode de programmering zowel fysiek als online weer vorm te geven. Het heeft enkele maanden geduurd voordat de groepen weer als vanouds draaiden.

➤ Over de Bibliotheek West-Brabant

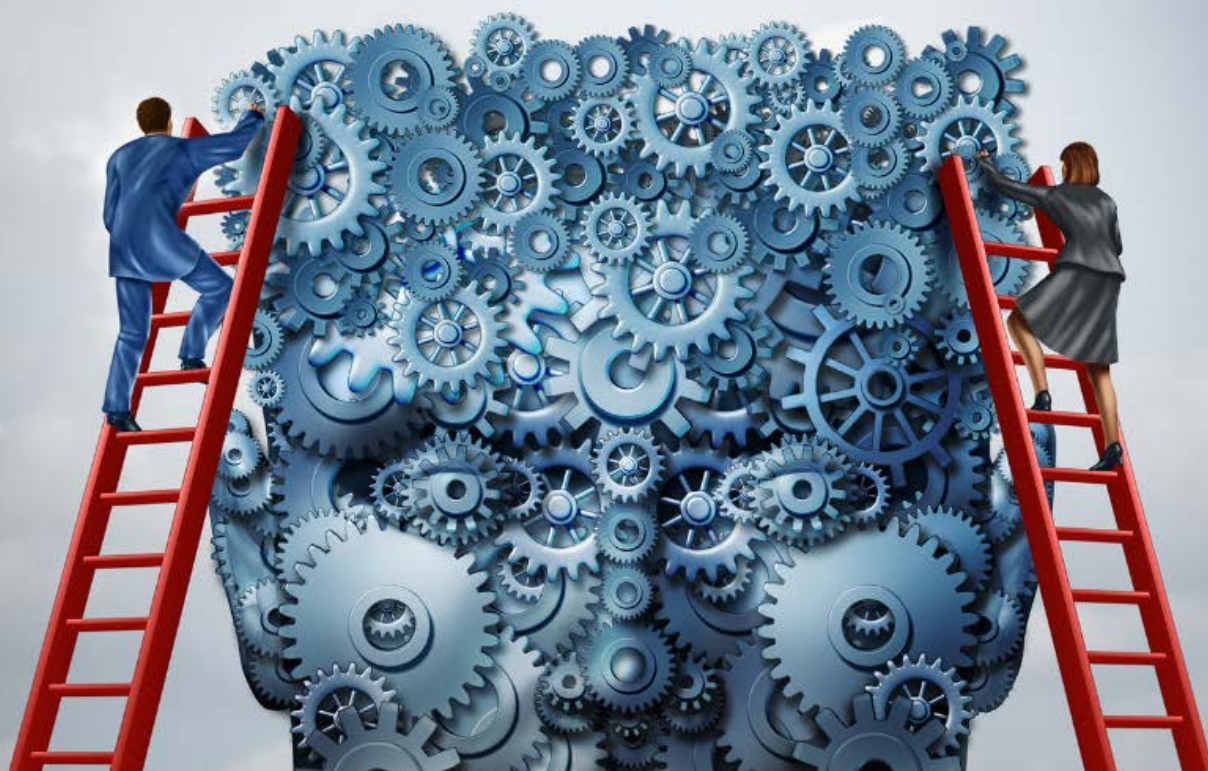
De Bibliotheek West-Brabant verricht het bibliotheekwerk conform de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (WSOB) voor de gemeenten Bergen op Zoom, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert.

De acht betrokken gemeenten en de Bibliotheek West-Brabant hebben een convenant afgesproken wat zij zien als een solide basis voor een optimale regionale samenwerking. Het vastleggen van afspraken over samenwerking is ook belangrijk voor de toekomst. Met het convenant wordt flexibiliteit in lokale keuzes van gemeenten geboden in combinatie met meer zekerheid over de toekomst van de Bibliotheek West-Brabant. Daaraan verbonden schept het meer duidelijkheid over de doorbelastingen/ kosten voor de deelnemende gemeenten. Het afsluiten van dit convenant zorgt voor het adequaat in stand houden van een kwalitatief goed bibliotheeknetwerk. Daarnaast betekent het gezamenlijk vastleggen van de afspraken dat de regie in handen blijft van de gemeenten en de Bibliotheek West-Brabant. Het convenant is

ook een slag in efficiëntie en effectiviteit, omdat het beschrijft hoe gemeenten en bibliotheek gezamenlijk afstemmen bij veranderingen. In 2022 is gewerkt aan het opstellen van het tweede samenwerkingsconvenant voor opnieuw een periode van vier jaar wat per 2024 in zal gaan.

Doorontwikkeling

Stichting de Bibliotheek West-Brabant is een bibliotheekorganisatie die in 2020 is ontstaan uit fusies van de Openbare Bibliotheken Het Markiezaat en VANnU. 2022 was voor de Bibliotheek West-Brabant het derde jaar na de samenvoeging van twee organisaties. Er zijn verschillen in cultuur, werkwijzen en processen die aandacht vragen om de organisatie efficiënt en effectief te kunnen laten functioneren. Door corona was het samenvoegingsproces nog niet afgerond en is verder opgepakt in 2022. In 2022 is er hard gewerkt aan de doorontwikkeling van de organisatie. Er zijn grote slagen gemaakt in bijvoorbeeld de interne communicatie, het maken van eenduidige werkprocessen, opzetten contractmanagement maar ook op het gebied van HR, BHV en ICT.

Zo ging het intranet voor de medewerkers in maart 2022 online, waardoor de informatiedeling en communicatie werd vereenvoudigd. In het eerste kwartaal van 2023 volgt het intranet voor de vrijwilligers, de voorbereidingen hiervoor zijn in 2022 gedaan.

Er is op het gebied van ICT veel gebeurd in 2022. Op verschillende locaties is de verouderde hardware, die veel storingen tot gevolg hadden, vervangen. Ook persoonsgebonden apparatuur zoals laptops en telefoons zijn organisatiebreed in beeld gebracht en is gestart met het vervangen van niet goed functionerende oude apparatuur. Hiermee is de achterstand op het vervangen van apparatuur grotendeels weggewerkt. Vanuit 2021 was er een bestemmingsreserve hiervoor opgenomen.

In 2023 zal een meerjarenvervangingsplan opgesteld en uitgevoerd worden.

Op het gebied van de bibliotheek ICT is er een keus gemaakt voor één leverancier waardoor de werkprocessen eenduidig kunnen worden ingericht. Het contract voor de kopieerfaciliteiten liep af waarna er tegen minder kosten een organisatiebrede leverancier gekozen is. Daarnaast is er hard gewerkt aan het optimaliseren van de samenwerking met onze ondersteunende ICT partij en het optimaliseren en vereenvoudigen van onze eigen werkprocessen.

Op gebied van BHV zijn grote stappen gezet in 2022. 42 medewerkers, die in contact zijn met bezoekers op de verschillende locaties, hebben een BHV scholing gevolgd. Voor alle locaties is de RI&E gemaakt en/of geactualiseerd. In 2023 vinden de ontruimingsoefeningen plaats.

Deskundigheidsbevordering

Er is organisatiebreed fors ingezet op opleidingen en deskundigheidsbevordering. De inzet was meer dan voorgaande jaren. Hier was rekening mee gehouden door een bestemmingsreserve vanuit 2021. Sommige opleidingen zoals **BHV** zijn jaarlijks terugkerend. Ten gevolge van de coronaperiode waren verschillende opleidingen en trainingen uitgesteld en hebben in 2022 alsnog plaatsgevonden.

Zo zijn 11 medewerkers informatie en activiteiten (MIA) gestart met de opleiding **Community Librarian** zodat medewerkers geïnspireerd worden om de 'buurt' te faciliteren in toegang tot literatuur, opleiding & ontwikkeling, cultuur, informatie en digitale vaardigheden.

Professor David Lankes, één van de grondleggers van de Community Librarian-gedachte noemt het als volgt: *“Bad libraries only build collections. Good libraries build services (and a collection is only one of many). Great libraries build communities.”*

Alle medewerkers zijn opgeleid in het werken met Microsoft Teams, zodat er eenvoudiger samengewerkt kan worden.

In de bibliotheek is iedereen welkom

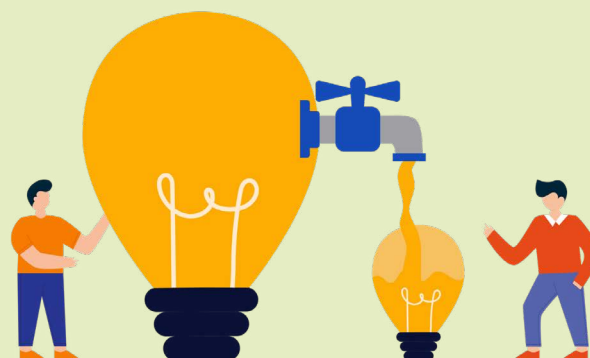
Echter zien we ook de groep bezoekers toenemen met een zorgvraag, waardoor het aantal incidenten met agressie enorm is toegenomen. Ook zijn er op meerdere locaties incidenten geweest met groepen jeugdige bezoekers. In juli 2022 volgden 33 medewerkers de training 'Weerbaarheid'. Hiermee willen we onze MIA's, servicemedewerkers en medewerkers publieke dienstverlening weerbaarder maken in moeilijke situaties, door goed toepasbare vaardigheden aan te leren, maar vooral door hen inzicht te geven in de werking van een aantal toepasbare mentale tools.

Om de meerjarendoelen van de Bibliotheek West-Brabant te realiseren is **Verbindend Leiderschap** essentieel. De leidinggevenden zijn de mensen die alle medewerkers meenemen in de ontwikkelingen waar we op inzetten. Het is belangrijk dat we met elkaar komen tot een eenduidige manier van aansturen. Dat wij zelf goed weten waar onze verantwoordelijkheid precies ligt en wat er nodig is om onze collega's mee te nemen. Dat we lopende zaken verbinden met elkaar en iedereen goed meenemen in het totaal proces. Voor collega's moet het eigenlijk niet uitmaken wie zij spreken of een vraag stellen, we gaan met hetzelfde verhaal op pad. Dit is allemaal makkelijker gezegd dan gedaan. Tijdens de trainingscyclus Verbindend Leiderschap worden onze leidinggevenden hier gedurende 2022-2023 in meegenomen.

Meerjarenproject CRM

Vorig jaar zijn we gestart met het meerjarenproject CRM. Dit is een omvangrijk traject waarvoor er een bestemmingsreserve is gemaakt in 2021. We hebben uitgezocht hoe we ook de bezoekers van de bibliotheek kunnen bereiken die geen lid zijn. We willen een relatie opbouwen met al onze bezoekers zodat we hen onder andere op de hoogte kunnen brengen van onze activiteiten en ons aanbod. Samen met onze collega bibliotheek Theek5 hebben we gekozen voor een CRM-systeem dat al bij verschillende andere bibliotheken wordt gebruikt. Dit systeem zal in 2023 gekoppeld worden aan het bibliotheeksysteem waarna we aan de slag gaan met het uitwerken van de proposities waar we ons op gaan richten.

De regionale samenwerking heeft ook toegevoegde waarde op het gebied van bevordering van kwaliteit, efficiëntie en continuïteit van bibliotheekdiensten. Daarnaast bevordert het ook de onderlinge kennisdeling.

> Effectmeting

We willen graag gezamenlijk de effecten gaan meten van onze producten en dienstverlening op persoonlijk en maatschappelijk niveau. Gezamenlijk met alle gemeenten hebben we ervoor gekozen te starten met het uitvoeren van effectmetingen op 2 onderdelen: de Bibliotheek op school (dBos) en de aanpak voor laag (digi) taalvaardigen. Tijdens het bestuurlijk overleg van 12 december 2022 werd de effectmeting toegelicht.

dBos

Effectonderzoek voor dBos bestond uit 2 delen: de landelijke Bibliotheek op school-monitor en kwalitatieve effectgesprekken met 24 scholen. De effectstellingen die aan de scholen voorgelegd zijn, waren onderverdeeld in effecten voor leescoördinator, leerling, ouders, leerkracht en school.

- > Effecten op leerlingen, leescoördinator en school worden door de scholen onderkend. Denk hierbij o.a. aan: Leerling leest meer boeken, Leerling laat zien/horen plezier te beleven aan lezen, Leerlingen krijgen een betere leesvaardigheid, Leerling kan beter een boek kiezen passend bij zijn interesse en niveau, Leescoördinator is beter in staat om leerkrachten

te ondersteunen op het uitvoeren van leesplan, Directie voelt zich zodanig ondersteund dat zij op het gebied van leesonderwijs onderbouwde keuzes kan en durft te maken.

- > Er is nog verbetering te behalen op voornamelijk de begeleiding door/van leerkrachten en ouderbetrokkenheid.
- > Score op effectstellingen lijkt voor scholen met > 4 uur leesmediaconsulent per week hoger dan voor scholen met < 3 uur per week.

Digitale vaardigheden

De effecten van ons aanbod voor digitale vaardigheden (voornamelijk Klik & Tik en Digisterker (e-overheid) zijn gemeten via de landelijke KB impactmonitor. 2021 en 2022 waren lastige jaren voor dit effectonderzoek. Deelname aan cursussen was beperkt door lockdowns en zijn in september 2022 pas weer echt opgestart. Ook is er onder andere door corona een flink tekort aan vrijwilligers voor deze cursussen.

De cursisten onderkennen met name de volgende effecten: Veiliger voelen, minder afhankelijk van anderen, meer durven doen, beter mee kunnen doen in samenleving en beter (overheids-)zaken kunnen regelen. Ook werden de cursussen (heel) goed gewaardeerd door de cursisten.

Aanpak laaggeletterdheid

De arbeidsmarktregio West-Brabant heeft voor een gezamenlijke aanpak gekozen om het effectonderzoek Taal uit te laten voeren. Uitvoering hiervan verliep via aanbieder Qwasp. Er zijn in de afgelopen 2 jaar problemen geweest met implementatie vanuit de aanbieder en bibliotheken wachten op een aanpak.

Noot:

Een voetnoot bij al deze resultaten is wel dat effecten vrijwel nooit sec toe te wijzen zijn aan één interventie. Meerdere interventies werken samen aan een effect. Onze dienstverlening bij dBos en aanpak laag (digi)geletterdheid is daarom altijd een schakel in een geheel.

> Nieuwe cao

Op 21 december '21 hebben de onderhandelingsdelegaties van de VOB en de vakbonden FNV en CNV een mondeling principeakkoord bereikt over de cao OB. De looptijd van de cao OB is van 1 juli 2020 tot en met 31 december 2022.

Binnen de branche Openbare Bibliotheken bestond al jaren de wens om functies op een andere manier te 'wegen'. Vorig jaar is het nieuwe functiewaarderingssysteem gemaakt, genaamd FUWA OB/KE. FUWA OB/KE bestaat uit een flink pakket generieke functieprofielen voor de totale branche Openbare Bibliotheken en Kunsteducatie. Bij de fusie was het functieboek van VanNu overgenomen. Nu we 2 jaar verder zijn en functies zich ontwikkelen, hebben we ervoor gekozen om alle functieprofielen actueel te beschrijven zodat ze passend zijn bij onze meerjarenvisie.

In de nieuwe cao is bepaald dat alle bibliotheken deze systematiek implementeren voor 01-01-2023. Dit bleek een zeer omvangrijk traject te zijn. De implementatie zal met terugwerkende kracht plaatsvinden in het eerste kwartaal 2023.

In de cao is ook de implementatie van de Jaarurensystematiek opgenomen, dit is echter niet verplicht. De Bibliotheek West-Brabant kiest ervoor om in 2023 onderzoek te doen of de jaarurensystematiek past bij de organisatie.

> Vrijwilligers

Vrijwilligers helpen de Bibliotheek West-Brabant haar missie te verwezenlijken door zichzelf te ontwikkelen en anderen te stimuleren dit ook te doen. Zij zorgen er samen met de medewerkers voor dat iedereen zich bij ons welkom voelt. We zoeken naar slimme combinaties van betaalde krachten en vrijwilligers, zodat ook zij van elkaar leren. Bovendien is de inzet van vrijwilligers een manier om dicht bij deze samenleving te kunnen staan. In alle vestigingen bieden we ruimte voor vrijwilligers (en stagiaires). In 2022 werkten er maar liefst 305 vrijwilligers bij de Bibliotheek West-Brabant. Leuk om te vermelden is dat twee vrijwilligers inmiddels zijn doorgestroomd naar betaald werk binnen de bibliotheek.

Deskundigheidsbevordering

Er is dit jaar veel aandacht besteed aan de deskundigheidsbevordering voor de vrijwilligers. De basistraining taalvrijwilligers is gecontinueerd met 10 trainingen in 2022. Ook is er verbinding gezocht met Bibliotheek Etten-Leur om vrijwilligers een alternatieve locatie te kunnen bieden. Voor alle vrijwilligers in de publieke dienstverlening is een verdiepende training georganiseerd voor het gebruik van diverse digitale hulpmiddelen. Daarnaast is er een Taalhuis-training geweest en hebben de eerste twee IDO trainingen voor vrijwilligers plaatsgevonden.

Samen delen

Ook is er aandacht voor de verbinding tussen verschillende vrijwilligers. In alle gemeenten heeft in de zomerperiode een bijeenkomst plaatsgevonden. Hierbij is aandacht besteed aan 'Het verhaal van de bibliotheek' en onderlinge ontmoetingen. Vrijwilligers vonden het fijn om weer fysiek bij elkaar te kunnen komen en ervaringen te delen. Een leuke opsteker dit jaar was de Taalheldenprijs die het team taalvrijwilligers in Roosendaal mocht ontvangen uit handen van Prinses Laurentien.

Coördinator vrijwilligers

In juni is een tweede coördinator vrijwilligers gestart.

Tevredenheidsonderzoek

We ontvingen de terugkoppeling van het vrijwilligerstevredenheidsonderzoek: onze vrijwilligers waarderen hun werk en alles daaromheen met een 8. Daarnaast heeft het ons goede aanknopingspunten opgeleverd, waarmee we ons in de toekomst verder kunnen ontwikkelen.

Intranet

Ten slotte is dit jaar gewerkt aan de ontwikkeling van een intranet voor vrijwilligers. Een nieuwe plek waar vrijwilligers straks alle benodigde informatie kunnen vinden voor de uitvoering van hun werk. Het intranet voor vrijwilligers zal begin 2023 gelanceerd worden.

Huiskamer functie

De bibliotheek is een plek waar mensen een leven lang kunnen leren in een informele omgeving. Het is een openbare laagdrempelige plek voor elke inwoner van de 8 gemeenten waar ruimte is om te verblijven, te studeren, te lezen en te ontdekken door middel van lezingen, debatten, workshops en exposities. Iedereen is welkom in de bibliotheek voor informatie, een boek, studie, taal cursus, het lezen van de krant en een praatje bij een kop koffie. Het is een goed toegeruste studieplek voor scholieren en studenten en een centrale plek in de gemeente waar het hele jaar geprogrammeerd wordt en altijd wat te beleven is.

Op lokaal, regionaal en landelijk niveau wordt nauw samengewerkt en komen nieuwe initiatieven tot stand. Deze initiatieven spelen een belangrijke rol op het gebied van (digi)taal en lezen, leefbaarheid, bestrijding van eenzaamheid en andere maatschappelijke thema's zoals de aanpak van laaggeletterdheid en dementie.

We doen ook mee aan de campagne 'Warme kamers' waarmee we aandacht vragen voor mensen die tijdens de winter in de knel komen door een hoge energierekening en behoefte hebben aan een warme plek in de buurt.

Samenwerking

Het uitgangspunt van programmering is om samen te werken over de verschillende interne domeinen en/of met externe partners. De Bibliotheek West-Brabant is actief in het sociaalmaatschappelijke, educatieve en culturele veld. Een greep uit de samenwerkingen 2022:

WijZijn Traverse | Curio | Werkplein |
Stichting Primair Onderwijs Zundert (SPOZ) | VoorleesExpress | Humanitas |
Surplus | Netwerk Eenzaamheid Roosendaal |
De Roosendaalse vrienden en Brabant maatjes | Museum Tongerlohuys |
Boekhandel Quist | Festival Op de Grens | De Witte Roos | Sjors Creatief |
OV-reisloket in samenwerking met DTV en Regio West-Brabant |
Informatiemarkt in Dorpshuis de Trapkes in Sprundel | Dichterscollectief | ISD |
Stichting Uit de Kunst (Woensdrecht) | Social Klus |
Digipunt in samenwerking met IDO en de Belastingdienst |
Rechtswinkel Zuidwest Nederland | Politie Zeeland West-Brabant |
Stichting Popmonument | Stichting Hulphond Nederland

➤ Maatschappelijke opgaven

De Bibliotheek West-Brabant zet zich in voor 3 maatschappelijke opgaven. De opgaven komen overeen met de opgaven, afgesproken in het landelijk bibliotheek convenant.

Het landelijke bibliotheekconvenant 2020-2023 is begin oktober 2020 door alle partijen ondertekend. Met dit convenant leggen bibliotheken en de drie overheidslagen vast dat zij zich gezamenlijk gaan inzetten voor:

- Geletterde samenleving
- Participatie & informatie samenleving
- Leven lang ontwikkelen

Deze opgaven zien wij als de paraplu van alles wat wij doen vanuit de Bibliotheek West-Brabant. Onder deze paraplu vallen de volgende vier onderdelen:

1. Leesbevordering
2. Basisvaardigheden
3. Informeren
4. Digitale geletterdheid

Alle programmering, activiteiten, samenwerkingen vanuit alle teams worden langs deze vier onderdelen gelegd. Past het binnen één van de vier domeinen dan pakken we het op. Is dat niet het geval dan bekijken we welke samenwerkingspartner beter past bij de vraag of aanbod en brengen we het daar. Indien het lokaal past bijvoorbeeld de huiskamer functie kan het ook nog een optie zijn om de facilitator te worden en een samenwerkingspartner de uitvoerder.

Inclusie & Toegankelijkheid

De Bibliotheek West-Brabant wil ervoor zorgen dat iedereen zich welkom voelt bij de bibliotheek en zich kan ontwikkelen met passend aanbod. Laagdrempelig zijn, inclusief werken en aansluiten bij verschillende behoeftes zijn essentieel om (makkelijk) mee te kunnen doen en iedereen zich welkom te laten voelen bij (het aanbod van) de bibliotheek. Daarom ook is Inclusie & Toegankelijkheid (I&T) speerpunt in ons strategisch meerjarenbeleid, wat afgelopen jaar is doorvertaald naar een visie op I&T en een bijbehorende startnotitie.

De meerjarendoelen t/m 2024 zijn organisatiebreed concreter ingevuld in een projectplan I&T en ook zijn er I&T-jaardoelen voor 2023 vastgesteld, met een accent op werkgeverschap, programmering en communicatie. Een aantal van onze activiteiten en collectie-onderdelen zijn al (deels) inclusief en toegankelijk. Denk aan luisterboeken, onze Regenboog-collectie en de Makkelijk Lezen collectie. Maar ook taalaanbod dat is afgestemd op het juiste niveau voor minder-taalvaardigen. En het feit dat je geen lid hoeft te zijn om wel gebruik te kunnen maken van een aantal van onze faciliteiten en diensten.

In 2022 hebben we ook:

- Een medewerker aangesteld als kartrekker voor het onderwerp Inclusie & Toegankelijkheid.
- In vacatureteksten meer aandacht gevraagd voor diversiteit en inclusiviteit.
- Twee teamsessies ontwikkeld om het thema I&T intern te introduceren en bewustwording hierover te vergroten binnen de organisatie. In 2022 zijn deze door 2 teams gevolgd; de overige teams volgen in 2023.
- In de interne communicatie structureel aandacht opgenomen voor I&T.
- Speciale lezingen georganiseerd rond Diversity Day over thema 'verschil verrijkt' met extra informatie over lhbtq+, regenboogboeken en veel breder: jezelf kunnen en durven zijn.
- Belevensfestival 'Trots op jou' medegeorganiseerd. Dit festival liet mensen in de schoenen staan van iemand met een speciale behoefte of uitdaging en de drempels waar je dan mee te maken hebt. Daarnaast was er een theatervoorstelling over laaggeletterdheid en ieders rol daarin.
- Meegedaan aan de campagne: 'Deken van warme kamers over Nederland'. Speciaal voor de inwoners van onze gemeenten die moeite hebben hun huis te verwarmen. De Bibliotheek West-Brabant is één van die warme kamers en heet zo bezoekers een warm welkom.
- Er is een checklist ontwikkeld om locaties na te lopen op allerlei onderdelen van toegankelijkheid en inclusie. In Roosendaal was een schouw om deze locatie te checken op toegankelijkheid van o.a. faciliteiten en aanbod. In 2023 pakken we dit verder op voor de andere gemeenten.

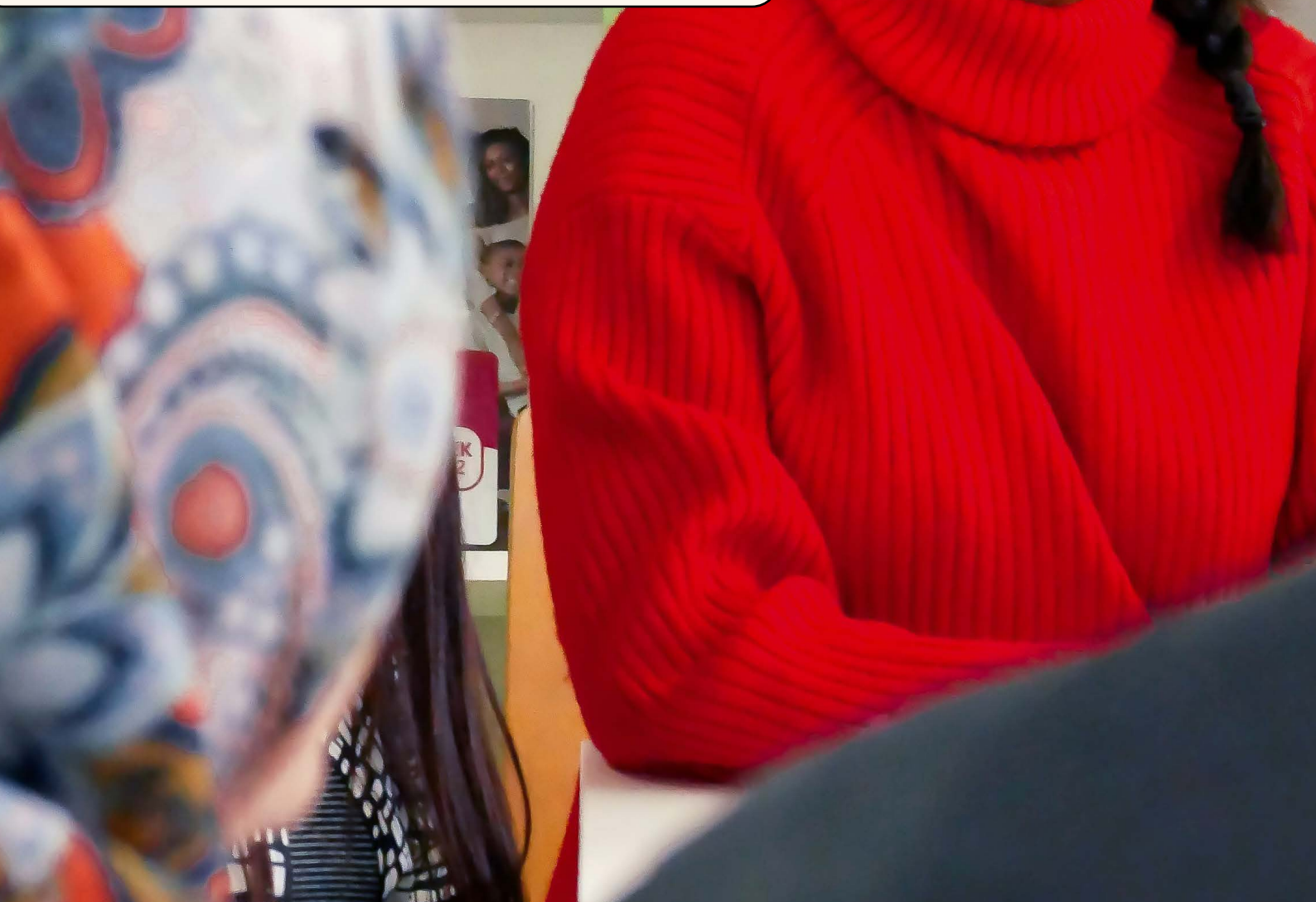
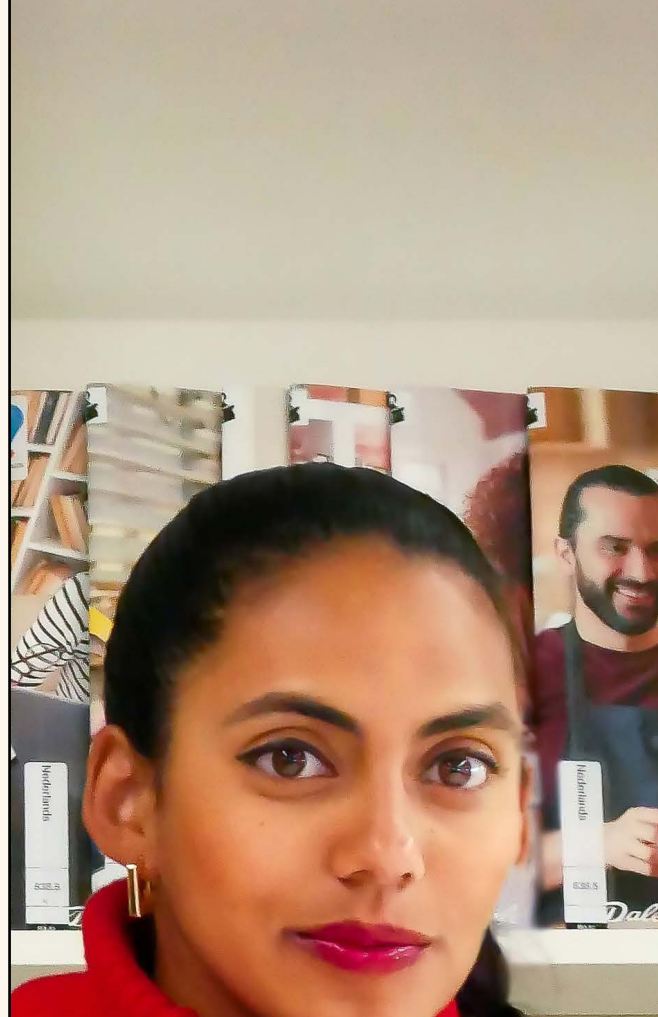

› Domeinen

De Bibliotheek West-Brabant vindt het belangrijk dat iedereen mee kan doen en zich een leven lang kan ontwikkelen. We maken dit mogelijk door het stimuleren van lezen en digitale geletterdheid en door het toegankelijk maken van informatie en basisvaardigheden.

1. Leesbevordering
2. Basisvaardigheden
3. Informeren
4. Digitale geletterdheid

Vanuit deze vier domeinen laat de Bibliotheek West Brabant haar meerwaarde zien als een onmisbare motor in een menselijke en vaardige samenleving. We werken hierbij nauw samen met instellingen die actief zijn op het gebied van cultuur, zorg en gezondheidsbevordering om ons aanbod aan te laten sluiten bij de inwoners, zodat iedereen kan (blijven) meedoen!

> Leesbevordering

Het aantal woorden dat je in je leven hoort, bepaalt hoe taalvaardig je bent. Praten met je kind en (voor)lezen vergroten de woordenschat en geeft je kind een enorme voorsprong. Een kind dat opgroeit in een taalarm gezin waar weinig verschillende woorden worden gebruikt, heeft in zijn/haar leven 30 miljoen woorden minder gehoord dan een kind uit een gezin waar veel (voor)gelezen en gesproken wordt. Met meer taal leer je beter lezen, heb je meer plezier in lezen en kun je je ook digitaal beter redden. Leesbevordering draagt dus flink bij aan de ontwikkeling van basisvaardigheden. Blijven lezen is voor veel mensen naast ontspanning ook belangrijk om zich te blijven informeren.

We bieden met onze programma's plezier en ondersteuning in het bijdragen aan leesbevordering, leesplezier en literatuurbeleving. Dit doen we voor alle leeftijden met de volgende programmering:

> Boekstart

Bij BoekStart werken bibliotheek, gemeente en consultatiebureau samen. Wanneer een baby geboren is, ontvangen de ouders binnen 3 maanden een brief van de gemeente met een waardebon. Met deze bon kunnen de ouders een gratis BoekStartkoffertje ophalen bij de bibliotheek. In dit koffertje zitten twee boekjes, voorleestips en een boekenlegger. Het kind wordt

ook meteen ingeschreven als lid van de bibliotheek. De enige voorwaarde is dat het kind tussen 0 en 2 jaar oud is. Het doel van BoekStart is om ouders en kinderen het plezier en belang van voorlezen te laten ervaren om zo een goed geletterde start te maken.

> BabyParade (voorheen Babycafé)

Iedere maand organiseren wij samen met het consultatiebureau het BabyParade in de bibliotheken in Bergen op Zoom, Steenberg en Woensdrecht. Tijdens het BabyParade hebben ouders van kinderen van 0-2 jaar de gelegenheid om ervaringen uit te wisselen, vragen te stellen aan de jeugdverpleegkundigen en worden ze geïnformeerd door een gastspreker en de medewerker van de bibliotheek op het gebied van voorlezen en actuele collectie. Wanneer de fysieke bijeenkomst niet door kon gaan, zijn de deelnemers digitaal geïnformeerd met links naar interessante websites, artikelen en te lenen collectie.

> PeuterParade

Maandelijks wordt voor kinderen van 2 tot 4 jaar de PeuterParade aangeboden in iedere gemeente van ons werkgebied. Een interactieve voorleesactiviteit met een verdiepende opdracht. Het concept wordt ontwikkeld door de leesmediaconsulent 0-4 jaar en uitgevoerd door de lokale bibliotheekmedewerker. Deze laatstgenoemde informeert de ouders over het nut van voorlezen, actuele collectie en brengt relevante websites onder de aandacht. Daarnaast wordt aandacht besteed aan mediaopvoeding en hoe ouders om kunnen gaan met andere media in combinatie met voorlezen. Deze activiteit, waarin de elementen 'lezen, praten en doen' centraal staan, spreekt aan. Ook actieve benadering van de doelgroep werkt effectief. Hierbij voorziet de bibliotheek in advies over media-opvoeding. Ook wordt er iedere maand online aandacht besteed aan de PeuterParade door een filmpje op te nemen waarbij naast de focus op het voorlezen ook de activiteit wordt gestimuleerd. Dit is ontstaan vanwege de coronamaatregelen en we blijven dit wegens succes ook aanbieden.

> **BoekStart in de kinderopvang**

Het doel van BoekStart in de kinderopvang is het stimuleren en bevorderen van het voorleesklimaat in de kinderopvang. Door de training tot voorleescoördinator te volgen is er op elke locatie een geschoolde pedagogisch medewerker die een voorleesplan heeft gemaakt. Door middel van bezoeken aan de groep en netwerkbijeenkomsten die tweemaal per jaar georganiseerd worden door de bibliotheek wordt gezorgd voor binding met de bibliotheek. Ook zijn digitale ouderavonden georganiseerd over voorlezen met baby's.

> **BoekStartcoach - Roosendaal**

De BoekStartcoach is onderdeel van het landelijke programma BoekStart. Door de inzet van een leesconsulent op het consultatiebureau worden ouders geënthousiasmeerd om meer voor te lezen, geïnformeerd over het belang van taal en geactiveerd om samen met hun kind de bibliotheek te bezoeken. In de gemeente Roosendaal liep een pilot.

> **Pilot Lezen op recept – Bergen op Zoom**

In deze pilot maken de jeugdarts en jeugdverpleegkundige tijdens de consultatiegesprekken tijd om ouders bewust te maken van hun rol bij de taalontwikkeling van hun kind en de belangrijke rol die boeken en voorlezen hierbij spelen. In de wachtruimte is gedurende bepaalde tijd een leesmediaconsulent aanwezig in de rol van BoekStartcoach om de ouders praktisch te helpen. Dit wordt gemonitord door onderzoeksbureau Sardes.

> **De Bibliotheek op school (dBos)**

dBos primair onderwijs: de doelstelling van dBos in het primair onderwijs is door het vergroten van leesplezier de taalvaardigheid (en de algemene kennis) van de leerlingen te vergroten. Om dit te bereiken wordt gewerkt met verschillende bouwstenen. De belangrijkste bouwsteen is de inzet van de leesmediaconsulent die de school regelmatig bezoekt en daarbij de leerkrachten inspireert, ondersteunt en zorgt voor de inbreng van kennis en expertise op het gebied van leesbevordering.

Doel hiervan is dat leesbevordering ook een plaats krijgt in het dagelijkse curriculum.

Andere bouwstenen zijn collectie, monitoring leesgedrag, jaarlijkse voortgangsgesprekken met de directie en een leesplan dat jaarlijks gemaakt en aangepast wordt aan de situatie op de school. De school benoemt een leescoördinator die samen met de leesmediaconsulent verantwoordelijk is voor het vergroten van het leesplezier. Het volgen van de cursus Open Boek is voorwaarde om leescoördinator te worden. Om ervoor te zorgen dat de leescoördinator enthousiast en geïnspireerd blijft, worden jaarlijks netwerkbijeenkomsten georganiseerd door de bibliotheek.

De netwerkbijeenkomsten voor het primair onderwijs zijn in totaal door 62 leerkrachten bijgewoond. De netwerkbijeenkomst voorschools is door 45 pedagogisch medewerkers bijgewoond.

Hoe de bibliotheek op school vormgegeven is, verschilt per gemeente en of scholen zelf meebetalen. Door de NPO gelden die beschikbaar zijn, zien wij een toename in scholen die willen investeren in de inzet van de dBos, uiteraard onderschrijven wij deze ontwikkeling van harte. De extra inzet is in 2021 gestart en is in 2022 verder gecontinueerd.

In 109 van de 122 scholen voor primair onderwijs bieden onze consulenten dBos aan.

dBos voortgezet onderwijs: de doelstelling van dBos in het voortgezet onderwijs is door het stimuleren van leesplezier de taalvaardigheid (en de algemene kennis) van de leerlingen te vergroten. Leesbevordering krijgt zo een structurele plek in het lesprogramma. De Bibliotheek West-Brabant werkt in alle 8 gemeenten samen met het voortgezet onderwijs, maar het programma de Bibliotheek op school wordt nog niet overal uitgevoerd.

4 scholen voor voortgezet onderwijs met een dBos aanbod, de overige scholen hebben een netwerkrelatie met de bibliotheek.

Campagnes

Om het lezen leuk te maken, te stimuleren en bewustwording van het belang van (voor)lezen te creëren, zijn er verschillende (landelijke) leescampagnes. Wij organiseerden verschillende leesactiviteiten voor de jeugd tijdens deze campagnedagen:

- Nationale Voorleesdagen
- Kinderboekenweek: Gi-ga-groen
- Voorleeswedstrijd
- Digitale Voorleestas: in de Digitale Voorleestas zitten prentenboeken, doe-, zing-, speel- en praatopdrachtjes om samen te lezen en actief aan de slag te gaan.

Scholing medewerkers

Op het gebied van leesbevordering in het onderwijs zijn ook voor de leesmediaconsulenten scholingsbijeenkomsten georganiseerd.

- Een van de onderwerpen was close reading, een methode om binnen het onderwijs te werken aan verdiepend lezen.
- Een workshop werken met meertaligheid
- Diverse workshops ter inspiratie o.a. op het gebied van Poëzie.

Één leesmediaconsulent heeft de landelijke train de trainer Open Boek met succes gevolgd en de andere trainers hebben de landelijke bijscholing gevolgd. Twee leesmediaconsulenten hebben de landelijke opleiding tot leesconsulent afgerond en hun certificaat gehaald. In totaal zijn 24 leerkrachten geschoold met de training Open Boek tot leescoördinator.

Bergen op Zoom	Voorschools aanbod op 24 VVE locaties
Bergen op Zoom	3 voortgezet onderwijs scholen met eigen financiering
Bergen op Zoom	dBos voor primair onderwijs op 17 scholen door de gemeente, 5 scholen met eigen financiering, en 1 school speciaal onderwijs met eigen financiering.
Halderberge	Voorschools aanbod op 11 locaties
Halderberge	dBos voor primair onderwijs op 9 scholen
Moerdijk	Voorschools aanbod op 16 locaties
Moerdijk	1 voortgezet onderwijs school met eigen financiering
Moerdijk	dBos voor primair onderwijs op 20 scholen
Roosendaal	Voorschools aanbod op 24 VVE locaties met eigen financiering
Roosendaal	1 voortgezet onderwijs school met eigen financiering
Roosendaal	dBos voor primair onderwijs op 34 scholen
Rucphen	dBos voor primair onderwijs op 6 scholen
Steenbergen	1 voortgezet onderwijs school met eigen financiering
Steenbergen	dBos voor primair onderwijs op 9 scholen
Woensdrecht	1 voortgezet onderwijs school met eigen financiering
Woensdrecht	dBos voor primair onderwijs op 1 school door de gemeente, 1 school met eigen financiering
Zundert	dBos voor primair onderwijs op 7 scholen

› Basisvaardigheden

Om goed mee te kunnen doen in de samenleving heb je goede basisvaardigheden nodig. Het niveau van lezen, schrijven, rekenen én digitale vaardigheden heeft namelijk grote invloed op de kwaliteit van je leven. Zo gebruik je lezen, schrijven en rekenen in het dagelijks leven eigenlijk overal: om voor te lezen, met het openbaar vervoer te reizen of een bijsluiter van medicijnen te begrijpen. En omdat we steeds meer online doen, worden ook digitale vaardigheden steeds belangrijker. Het regelen van je bankzaken en het gebruiken van je DigiD zijn zomaar wat voorbeelden die laten zien dat mensen digitaal vaardig moeten zijn.

Om de basisvaardigheden van mensen te verbeteren, sluiten wij zoveel mogelijk aan op de dagelijkse belevingswereld en wordt gewerkt vanuit de laagdrempelige thema's gezondheid, gezin, geld en werk, zoals Taaloefengroepen, Klik & Tik en Walk & Talk. Hierbij vergroten we het zelfvertrouwen en stellen de leerbehoefte altijd centraal.

Non-formeel oefenaanbod

- **Taaloefengroepen:** Bezoekers kunnen elke week aanschuiven bij een oefengroep om het Nederlands te oefenen.
- **Taalcafé:** In het wekelijkse Taalcafé kan men ontspannen met elkaar in het Nederlands in gesprek over allerlei onderwerpen. De deelnemers zijn zeer divers en ook het taalniveau verschilt.
- **Klik & Tik:** een gratis basiscursus om beter gebruik te maken van de computer of de tablet. De cursus bestaat uit 5 onderdelen: de start, de basis, het internet op, Samen op 't web, Veilig online.
- **Digisterker:** Tijdens de cursus Digisterker leer je hoe je gebruik kunt maken van digitale (overheids)diensten. Onder andere het aanmaken en gebruiken van een DigiD-code komt aan bod. De cursus bevat 4 basisonderwerpen; een DigiD aanvragen en gebruiken, zoeken en vinden van informatie, inloggen op websites en als laatste online zaken regelen.
- **Walk & Talk:** Gratis netwerkbijeenkomst voor werkzoekenden. Op een hele laagdrempelige manier elkaar ontmoeten, netwerken en kennis en ervaringen delen.

Regionale samenwerking: Durven, Dromen, Doen

Taal West-Brabant is de naam van het taalnetwerk van de arbeidsmarktregio West-Brabant. Hieronder vallen 14 gemeenten: Altena, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Rosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert. Deze regio heeft een eigen beleidsplan voor de aanpak laaggeletterdheid met als titel Dromen, Durven, Doen! Hierin staat o.a. dat de regio meer gaat samenwerken in de aanpak laaggeletterdheid. De 2 speerpunten in dit plan zijn: De basis op orde en Meer mensen bereiken. Ook heeft in 2022 iedere gemeente een lokale uitwerking gemaakt van dit beleidsplan Dromen, Durven, Doen.

› Digi-Taalhuizen

Het Digi-Taalhuis is dé plek voor iedereen die aan de slag wil met basisvaardigheden. Als je moeite hebt met de Nederlandse taal, rekenen en/of werken met de computer, kun je bij het Digi-Taalhuis meer informatie krijgen over cursussen.¹

Dit houdt in dat we een wekelijks inlooppreekuur verzorgen, dat we de vraag en aanbod matchen, dat we een vraagbaak zijn voor vrijwilligers en dat we een oefenlocatie en een passende collectie aanbieden.

Ook welzijnsinstellingen en samenwerkingspartners kunnen terecht bij het Digi-Taalhuis als ze vragen hebben over passend aanbod voor hun cliënten. Hiervoor hebben we de Taalkaarten, met alle aanbod in stad en regio in één overzicht.

¹ De Bibliotheek West-Brabant verzorgt voor zes gemeentes de Digi-Taalhuiscoördinatie (m.u.v. Steenberg en Woensdrecht).

Het Digi-Taalhuis is een samenwerkingsverband tussen meerdere partijen die verantwoordelijk zijn voor het taalaanbod en de cursussen in de gemeente en de doorverwijzing naar dit aanbod. Tevens zorgen we ervoor dat het taalnetwerk jaarlijks bijeenkomt.

› De Week van Lezen & Schrijven

Deze stond dit jaar in West-Brabant in het teken van de lettersoepcampagne Lees smakelijk. Er werden bekertjes lettersoep uitgedeeld op verschillende plaatsen in ons werkgebied. Met de lettersoepcampagne riepen we iedereen op om in zijn of haar omgeving te kijken of er iemand is die misschien minder taal-, reken- of digitaal vaardig is, en erover te praten. Naast het genereren van bewustwording voor het probleem laaggelettertheid werd ook opgeroepen om langs te komen bij het gratis inlooppreekuur van een van de Digi-Taalhuizen.

› Inlooppreekuur

Wekelijks is er een inlooppreekuur waar taalhuisvrijwilligers de vragen beantwoorden en mensen eventueel doorverwijst naar partners in het taalnetwerk.

> Informeren

We bieden vanuit de domeinen ondersteuning aan die ervoor zorgt dat mensen zich kunnen blijven ontwikkelen. Daarnaast heeft de bibliotheek een belangrijke rol bij het ter beschikking stellen van kennis en informatie. In de bibliotheek zijn verschillende informatiepunten te vinden, bijvoorbeeld op het gebied van basisvaardigheden, lezen met een leesbeperking, integratie en inburgering en de (digitale) overheid. We doen dit door het aanbieden van verschillende collecties (boeken, tijdschriften, kranten en materialen), digitale bronnen (Delpher en luisterboeken), informatiepunten (Informatiepunt Digitale Overheid en het Geheugenhuis) en uiteenlopende activiteiten voor allerlei doelgroepen.

> Digitale inclusie

Digitalisering heeft de maatschappij in een hoog tempo veranderd. Dienstverlening van overheden en bedrijven is steeds vaker digitaal. Voor veel burgers is dat ingewikkeld. Rond de 2,5 miljoen Nederlanders hebben moeite met lezen, schrijven en het gebruiken van digitale apparaten, zoals een computer, smartphone of tablet. Ongeveer 1,2 miljoen Nederlanders hebben nog nooit internet gebruikt. Ook op het werk zorgt digitalisering vaak voor problemen. Soms zorgt het ervoor dat mensen hun werk niet goed kunnen doen.

Digitale inclusie (zorgen dat iedereen mee kan doen in de digitale samenleving) is om die reden een belangrijk doel. Deze doelen staan ook in de Nederlandse Digitaliseringsstrategie en de Agenda Digitale Overheid. Binnen deze context zijn de Informatiepunten Digitale Overheid tot stand gekomen.

De maatschappelijk-educatieve bibliotheek werkt samen met partners en de bibliotheeksector aan maatschappelijke opgaven, zoals laaggeletterdheid en digitale vaardigheden. Nieuw sinds een aantal jaar is het landelijke programma Digitale Inclusie, met daarin het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO). De doelgroepen, hulpvragen en samenwerkingen binnen digitale inclusie hebben een duidelijk maatschappelijk karakter. Ook zijn er raakvlakken met programma's zoals de Bibliotheek op school (dBos), BoekStart, het Taalhuis en (digi) cursussen.

Informatiepunten Digitale Overheid (IDO)

In 2022 heeft de Bibliotheek West-Brabant in al haar 8 gemeenten een Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) geopend. De openingen waren een mooi moment voor lokale samenwerkingspartijen en onze gemeenten om kennis te maken met deze dienstverlening. Op die manier realiseren we met elkaar vanuit ieders kennis en expertise het antwoord op de hulpvraag van onze inwoners. IDO is daarbij vaak het startpunt voor de vraag. In verschillende gemeenten is de sociale kaart aangevuld met IDO en zijn de eerste gesprekken gevoerd met locaties buiten de bibliotheek om IDO onder de aandacht te brengen. In 2022 is een belangrijke stap gezet om het IDO zichtbaar en herkenbaar te positioneren in de bibliotheek. Locaties beschikken over een ingerichte IDO-balie of -bureau. Er zijn mobiele akoestische units aangekocht die in 2023 een plaats krijgen in de bibliotheken waar behoefte is aan meer privacy. Deze units hebben een langere levertijd, verwachting is dat deze aan het eind van het eerste kwartaal 2023 geleverd worden.

Dienstverlening

- **Locaties:** Tijdens openingstijden kunnen bezoekers bij alle collega's en vrijwilligers terecht voor IDO-vragen op de verschillende locaties binnen ons werkgebied. Alle collega's en vrijwilligers zijn getraind en op de hoogte van de functie van IDO en weten met behulp van de lokale sociale kaarten door te verwijzen naar de juiste samenwerkingspartners en te leiden naar het informele oefenaanbod van de bibliotheek.
- **Dienstverlening op afstand en buiten openingstijden locaties:** De Bibliotheek West-Brabant is 6 dagen per week, tussen 9.00 's ochtends en 21.00 uur 's avonds telefonisch bereikbaar.
- **Dienstverlening online:** De klantenservice van de Bibliotheek West-Brabant behandelt de IDO-vragen die per mail worden gesteld. Zij verwijzen intern door naar de lokale IDO's of zorgen voor de opvolging door collega's op locatie.

Deskundigheidsbevordering: In 2022 zijn alle collega's in de publieke dienstverlening, vrijwilligers, medewerkers klantenservice en medewerkers van het KlantContactCentrum getraind om eerstelijns hulp te bieden en eventueel door te verwijzen.

Outputregistratie: De Bibliotheek West-Brabant heeft in 2022 een outputregistratietool gebruikt om gegevens over de IDO's, IDO-vragen en bezoekers te registreren.

Sociale Kaart: In 2022 zijn de eerste stappen gezet voor het maken van een sociale kaart binnen ons werkgebied. Hiervoor is contact gelegd met de relevante partijen in het werkgebied zoals welzijnsorganisaties, ouderenbonden, woningbouwverenigingen, zorginstellingen en tal van maatschappelijke instanties.

Promotie: Er is landelijk veel aandacht geweest voor IDO. Op deze campagne zijn wij lokaal aangesloten en is het IDO in het gehele werkgebied op verschillende manieren onder de aandacht gebracht. Denk hierbij bijvoorbeeld aan TV spots, social media campagnes, advertenties in de kranten, in de stad- en streekbussen en in de bushokjes.

Belastingdienst

De Bibliotheek West-Brabant zorgt voor informatievoorziening via onze communicatiekanalen en we zorgen voor doorverwijzingen naar partners die spreekuren en hulp bij invullen verzorgen. We zorgen voor een veilige ICT-omgeving (pc's en printfaciliteiten) voor zaken rondom de belastingaangifte. En we informeren over oefenaanbod op het gebied van digitale basisvaardigheden.

Geheugenhuis

Het Geheugenhuis is een uitnodigende en laagdrempelige informatie- en ontmoetingsplek binnen de bibliotheek met diverse (activerings) materialen en aansprekende programmering rondom 'het brein'. Het is een fijne plek voor iedereen die op welke manier dan ook te maken heeft met geheugenproblemen of dementie om kennis op te doen, te praten met lotgenoten of ervaringen te delen. Hier kun je even tot rust komen en elkaar op een ongedwongen manier ontmoeten.

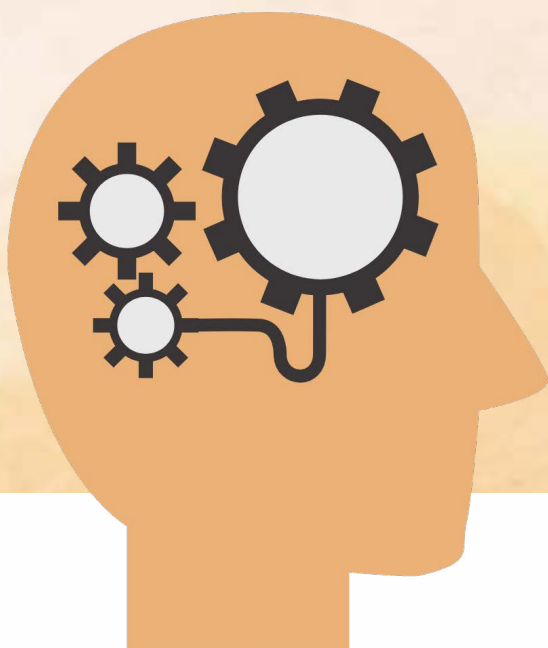
Het Geheugenhuis heeft al een fysieke plaats in de vestigingen Hoogerheide, Oudenbosch, Steenberg, Roosendaal en Zevenbergen.

Het Geheugenhuis is voor alle inwoners die betrokken zijn bij of interesse hebben in het individueel geheugen.

Vraagbemiddeling

Vraagbemiddeling verloopt via verschillende kanalen naar gelang behoefte van de klant/ inwoner:

- Maatwerk advies in de bibliotheek: Medewerkers en vrijwilligers van de bibliotheek zijn opgeleid en toegerust om kwetsbare doelgroepen te ondersteunen: zij zoomen in op de vraag, geven informatie, verstrekken maatwerkadvies en verwijzen door naar passend aanbod van de bibliotheek of relevante partners.
- Via de website van de Bibliotheek West-Brabant.
- Telefonisch via de klantenservice of ledenadministratie.
- Per mail via de klantenservice.
- Via de social media kanalen van de Bibliotheek West-Brabant.
- Via WhatsApp (bijvoorbeeld bij vragen gericht op taal).

Collectie

De collectie is het hart van onze dienstverlening. Zonder collectie, in welke vorm dan ook, geen bibliotheek. Onze collectie bestaat inmiddels uit boeken, tijdschriften en e-books, maar ook uit terug te kijken webinars en E-learnings.

Iedere week wordt de collectie aangevuld met nieuwe, relevante materialen. Dat kunnen boeken zijn, maar ook educatief speelgoed en audio-visuele materialen. We maken het onze leden makkelijk door boeken, die in bestelling zijn, al te kunnen reserveren en kunnen snel inspelen op de vraag naar nieuw leesvoer. Ook bieden we de mogelijkheid tot het doen van aanschafsuggesties door leden. Zo wordt de collectie voor en door hen samengesteld.

We hebben een regenboogcollectie samengesteld die inmiddels in veel van onze bibliotheken te vinden is. Met deze collectie wil de bibliotheek een stevige rol spelen in de informatievoorziening over LHBTI's en de samenwerking tussen hetero's en LHBTI's bij het streven naar emancipatie, sociale acceptatie en gelijke rechten.

De Bibliotheek West-Brabant biedt speciale collectie aan voor kinderen, jongeren en volwassenen die moeite hebben met lezen. Deze collectie is herkenbaar via een speciaal icoontje (Makkelijk Lezen).

De collectie is **24/7** toegankelijk; via de website kunnen leden uit al onze **8 gemeenten** boeken reserveren en ophalen in een locatie naar keuze. En voor wie moeite heeft met het zelf bezoeken van de bibliotheek bieden we de Boekendienst aan Huis aan, waarbij vrijwilligers boeken uitzoeken in de bibliotheek en bezorgen bij mensen thuis.

Op het gebied van collectioneren volgden 3 collega's een eerste van 3 modules. In deze opleiding leren ze onder andere hoe je een collectieplan opstelt, maar ook hoe de verschillende processen en systemen werken. Daarnaast blikken we vooruit en krijgen we inzicht in trends, kunstmatige intelligentie en de rol van de collectie binnen de bibliotheek van de toekomst.

Nederlandse bibliotheken bieden hun leden ook de online Bibliotheek aan; een collectie van ongeveer **20.000 titels** die kunnen worden gedownload op een computer, tablet of telefoon. Deze boeken zijn nooit uitgeleend en altijd beschikbaar.

Voor boeken die de bibliotheek niet heeft, kunnen leden gebruikmaken van het Interbibliothecair Leenverkeer. Die ene roman of dat ene studieboek wat misschien nog in één openbare bibliotheek in Nederland aanwezig is, kan op die manier ook bij de inwoners van West-Brabant terechtkomen.

In 2022 is extra aandacht besteed aan het actualiseren van de collectie. Alle locaties zijn door de collectiespecialist bezocht en up-to-date gemaakt. We maken daarbij gebruik van data verzameld vanuit het bibliotheeksysteem en betrekken collega's voor de lokale input.

Hiermee is ook de achterstand in aanschaf van nieuwe collectie na de coronaperiode weggewerkt. Hiervoor is de bestemmingsreserve van 2021 gebruikt.

Onze collectie blijft belangrijk en relevant als het gaat om het vergroten van leesplezier en het toegang bieden tot kennis en betrouwbare informatie.

E-BOOKS EN LUISTER-BOEKEN IN 2022

In deze infographic staan de belangrijkste cijfers over het gebruik van e-books en luisterboeken in 2022 voor de Bibliotheek West Brabant

Op 31 december waren er **6259** accounts.

Meest geleende e-books in 2022

- 1 Daar waar de rivierkreeften zingen
Delia Owens
- 2 Dwarsloper
Mijke Pelgrim
- 3 Vogeleiland
Marion Pauw
- 4 Vier wandelaars en een Siciliaan
Marion Pauw
- 5 Wachten op woensdag
Nicci French

Leners

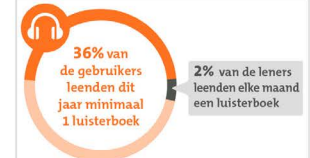
3850 mensen leenden minimaal 1 e-book.

Uitleningen

Er werden in 2022 gemiddeld **5203** e-books per maand uitgeleend.

Luisterboeken

2223 mensen leenden minimaal 1 luisterboek

Hoe werden de e-books gelezen?

Top 5 uitleningen e-books per genre

Bron: de Koninklijke Bibliotheek

➤ Digitale geletterdheid

Het digitaal vaardig maken én houden is één van de grootste maatschappelijke opgaven van dit moment. Je kunt alleen volwaardig deelnemen aan de maatschappij als je voldoende vaardig, weerbaar en kritisch kunt omgaan met de digitale wereld. Want wie digitaal vaardig is, benut de kansen die technologie biedt. Binnen het domein Digitale Geletterdheid stimuleren wij dat burgers vaardiger en weerbaarder worden en daardoor kunnen meedoen in én bijdragen aan de digitaliserende samenleving. Wij helpen mensen kennis te maken en te experimenteren met de online wereld en technologie. Dat doen we door middel van het informatieve en educatieve programma DigiWegwijs.

➤ Maandelijkse DigiWegwijs nieuwsbrieven

Hiermee informeren we inwoners over mogelijkheden, nieuwigheden en tips en trucs voor een prettiger, veiliger en duurzamer online leven. Omdat de digitale wereld enorm is, lopen de onderwerpen sterk uiteen. De tips die we delen zijn praktisch en eenvoudig uitvoerbaar, waarmee we onze ambitie met kleine stapjes kracht bijzetten. Na de start in februari hebben we deze nieuwsbrieven maandelijks verstuurd.

➤ DigiWegwijs Webpagina's

Evenals via de nieuwsbrief geven we informatie en concrete tips via de Digiwegwijs webpagina's op www.bibliotheekwb.nl/digiwegwijs. Ook met deze pagina's trachten we inwoners vaardiger, kritisch en weerbaar te maken in online gebruik.

➤ DigiWegwijs workshops, lezingen en activiteiten

- **Fotograferen met je smartphone (online):** Deelnemers konden online hun vaardigheden met betrekking tot het maken van foto's met de mobiele telefoon verbeteren.

- **Ontwerpen met Canva (online):** Het programma Canva biedt talloze mogelijkheden om foto's, teksten en vormen te bewerken. Hiermee is volop geëxperimenteerd.
- **Digitale verslaving onder jongeren én hun ouders (hybride):** Lezing door filosoof, journaliste en schrijfster Doortje Smithuijsen. Met veel voorbeelden en statistieken sloeg Doortje de spijker op zijn kop: we zijn allemaal verslaafd. De workshop werd in samenwerking met RSG 't Rijks georganiseerd.
- **Pub quiz (hybride):** Tijdens deze quiz kon je op een gezellige manier veel leren. Naast praktische tips en 'waarschuwingen', zat de quiz bomvol met leuke feitjes en geschiedenis over de digitale wereld. Deelnemers konden online spelen met een team, of naar een vestiging in de buurt komen om fysiek mee te doen en elkaar te ontmoeten.

➤ Innovatieproject Blended Leren

In het eerste halfjaar is het onderzoek afgerond naar de wensen en leerbehoeften van volwassenen in de leeftijd van 50 tot 70 jaar. In het tweede halfjaar is een start gemaakt met het ontwikkelen van nieuw leermateriaal (op basis van Design Thinking) en dit is samen met de doelgroep getest en verder doorontwikkeld. Uitgangspunt hierbij is een combinatie van zowel online/digitaal leren op eigen tempo en zelfgekozen momenten, als fysieke bijeenkomsten. Met twee enthousiaste testpanels, de 'DigiWijzer Club' genaamd, zijn hier inmiddels 10 mini-leeropdrachten uit ontstaan die steeds verder en beter vorm krijgen. In het eerste kwartaal van 2023 gaan we door met testen van de prototypes samen met de testpanels.

Digitale geletterdheid voor de jeugd

> Media Ukkie Dagen: Eind maart 2022 heeft de Bibliotheek West-Brabant meegedaan aan de Media Ukkie Dagen campagne. Volwassenen rondom het jonge kind konden deelnemen aan een webinar over mediaopvoeding.

> De BiebFabriek: Tijdens iedere schoolvakantie worden er onder de noemer van de BiebFabriek activiteiten aangeboden om lezen en digitale vaardigheden onder kinderen te stimuleren. Lezen, boeken en media worden met elkaar gecombineerd. Zo konden kinderen animaties maken, een digitaal en interactief prentenboek maken, een wensgenerator programmeren of deelnemen aan een interactieve goose chase door de bibliotheek.

› Leden Bibliotheek West-Brabant

Ontwikkelingen van de ledenaantallen de Bibliotheek West-Brabant in 2022

De bibliotheek is voor iedereen toegankelijk, maar om materialen te lenen moet men, jong en oud, lid zijn. Het aantal leden schommelt en al enkele jaren is een geleidelijke afname te zien. Dat is landelijk zo en de Bibliotheek West-Brabant is hierop geen uitzondering.

In de Bibliotheek West-Brabant is jeugd tot 18 jaar gratis lid en vanaf 18 jaar betaal je een jaarlijkse contributie.

Contributievrij tot 18 jaar is een belangrijk uitgangspunt om toegang tot de bibliotheek zo laagdrempelig en kansrijk mogelijk te houden. De Bibliotheek West-Brabant volgt daarmee de WSOB (Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen). Vanaf 1 juli 2022 kan iedereen onder de 18 jaar in heel Nederland gratis lid worden van de bibliotheek. De Eerste Kamer ging akkoord met het voorstel van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Staatssecretaris Günay Uslu (Media en Cultuur): “Voor jonge mensen mogen kosten geen drempel zijn om naar de bibliotheek te gaan. Uit onze evaluatie van de Bibliotheekwet blijkt echter dat deze bibliotheken minder leden onder de 18 trekken. En dat terwijl we het lezen onder de jeugd juist willen stimuleren. Met deze wetswijziging kunnen alle jonge mensen vanaf 1 juli 2022 kosteloos gebruikmaken van alles wat de bibliotheek ze fysiek en online te bieden heeft: van boeken tot muziek, en van cursussen volgen tot andere jonge mensen ontmoeten.”

In november en december 2022 liep de **campagne 50% korting op een abonnement**. Hiermee wil de de Bibliotheek West-Brabant nieuwe leden kennis laten maken met de bibliotheek en tegelijk inspelen op de stijgende kosten voor consumenten eind 2022. De campagne loopt nog door tot en met maart 2023. In november en december 2022 hebben we **297** nieuwe leden mogen verwelkomen via dit kortingsabonnement.

Gemeente	2020	2021	2022
Bergen op Zoom	13.301	13.850	15.196
Halderberge	5.282	5.060	4.373
Moerdijk	9.138	9.254	5.796
Roosendaal	22.012	22.039	19.704
Rucphen	4.596	4.649	4.128
Steenbergen	4.113	4.655	4.357
Woensdrecht	2.661	2.710	2.707
Zundert	4.247	4.641	4.231
Totaal	65.350	66.858	60.492

1) Leden; volwassen leden, jeugdleden (incl dBos) scholen en instellingen; hier worden de groepspassen geteld. Elke groep telt als lener.

In 2022 zien we een duidelijke daling in het aantal leden. Dit is een landelijke trend. Daarnaast werd de landelijke definitie van een geldige lener overgenomen voor de jaarcijfers. Een geldige lener is een lener waarvan de vervaldatum vanaf december 2022 is. Het CBS en de WSOB houden ook deze definitie aan. In 2021 werd 3 maanden teruggekeken qua vervaldatum.

Bij de oplevering van de CBS cijfers werden dubbelingen geconstateerd en gecorrigeerd. Wat voor een deel ook het verschil tussen 2021-2022 verklaard.

Uitleningen Bibliotheek West-Brabant

Uitleningen per gemeente (inclusief dBos)	2020	2021	2022
Bergen op Zoom	171.818	152.776	215.176
Halderberge	53.172	42.916	64.807
Moerdijk	86.545	74.405	112.788
Roosendaal	230.577	171.720	324.024
Rucphen	55.446	39.298	55.448
Steenbergen	49.244	53.902	79.593
Woensdrecht	43.168	41.392	55.972
Zundert	67.695	53.348	81.391
Totaal	757.665	629.757	989.199

Uitleningen in 2022

E-books: **62.430** | Luisterboeken: **19.615**

Leden Bibliotheek West-Brabant 2022

Gemeente	Jeugdleden tot 18 jaar (inclusief dBos)	Volwassen leden vanaf 18 jaar	Scholen en instellingen	Vestigingen
Bergen op Zoom	11.829	2.991	377	2 vestigingen, waarvan 1 kernvestiging en 1 servicepunt
Halderberge	3.516	820	37	3 vestigingen, waarvan 1 kernvestiging en 2 haal- en brengpunten
Moerdijk	4.271	1.318	206	5 vestigingen: waarvan 1 kernvestiging, 3 servicepunten, 1 haal- en brengpunt
Roosendaal	15.828	3.079	796	5 vestigingen, waarvan 1 kernvestiging en 1 servicepunt
Rucphen	3.612	479	37	2 locaties: waarvan 1 kernvestiging, 1 uitleenpunt en 1 kast voor wisselcollectie in woonzorgcentrum
Steenbergen	3.419	804	134	4 bibliotheeklocaties; waarvan 1 vestiging in Steenbergen, 3 haal-en-brenglocaties in Dinteloord, Kruisland en Nieuw Vossemeer.
Woensdrecht	1.896	756	55	2 vestigingen; waarvan 1 kernvestiging en 1 servicepunt
Zundert	3.436	711	84	4 locaties; waarvan 1 kernvestiging, 1 afhaalpunt en 2 uitleenpunten
Totaal	47.807	10.958	1.726	

Leer

Vraag

Ontmoet

Lees

Doe

